

HELSINGIN YLIOPISTO - HELSINFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto - Fakultet/Sektion Matemaattis-Luonnontieteellinen		Laitos - Institution Farmasian laitos	
Tekijä - Författare Lainio Kalle Henrik			
Työn nimi - Arbetets titel Männyn (<i>Pinus sylvestris</i> L) neulasöljyn eräiden monoterpeenienantiomeerien koostumuksesta ja biogeneettisistä yhteyksistä			
Oppiaine - Läroämne Farmakognosia			
Työn laji - Arbetets art Pro gradu		Aika - Datum Kesäkuu 1992	Sivumäärä - Sidoantal 100
Tiivistelmä - Referat			
<p>Suomalainen mänty (<i>Pinus sylvestris</i> L.) jakaantuu neulasten sisältämän haihtuvan öljyn monoterpeenihiilivetyjen perusteella matalaan ja korkeaan Δ^3-kareenikemotyyppiin. Korkean Δ^3-kareenipitoisuuden aiheuttaa dominoiva geeni.</p> <p>Tämän työn tarkoituksena oli selvittää monoterpeenihiilivetyjen optisten isomeerien vaihtelua Δ^3-kareenin pitoisuuden kannalta erilaisissa mäntykemotyypeissä ja selvittää eri enantiomeerien keskinäisiä riippuvuuksia jalostusaineistossa.</p> <p>Neulasöljy uutettiin <i>n</i>-pentaanilla ja fraktioitiin ennen kaasukromatografista analyysiä. Kolonneina käytettiin kiraalista β-syklodekstriini- ja polaarista NB-351-kolonna. Yhdisteiden identifiointi perustui enantiomeerien puhdasaineisiin, niiden retentioaikoihin sekä kaasukromatografis-massaspektrometriseen analyysiin.</p> <p>Neljän monoterpeenin enantiomeerit (α-pineeni, kamfeeni, β-pineeni ja limoneeni) voitiin identifioida männyn neulasöljystä. Matalakareenisissa männnyissä (Δ^3-kareeni < 3 %) (-)-α-pineenin suhteellinen osuus vaihteli 14 %:sta 24 %:iin ja korkeakareenisissa männnyissä (Δ^3-kareeni > 3 %) 5 %:sta 13 %:iin. (+)-α-Pineenin osuus vaihteli matalakareenisissa männnyissä välillä 47 - 70 % ja korkeakareenisissa männnyissä välillä 18 - 58 %. Kamfeeni, β-pineeni ja limoneeni esiintyivät pääasiassa (-)-isomeerinä. Δ^3-Kareeni, joka on todettu männyn neulasöljyssä (+)-isomeeriksi, vaikutti voimakkaasti (+)-α-pineenin pitoisuuteen, mutta vähän muiden monoterpeenienantiomeerien pitoisuuksiin.</p> <p>Offspring-midparent-regressio osoitti, että emopuiden (P₁-polvi) monoterpeenienantiomeerien periytyminen kontrollipölytteiseen risteytysjälkeläistöön (F₁-polvi) tuli selvimmin esille α-pineenin ja kamfeenin enantiomeerien tapauksessa.</p> <p>Kaikkien monoterpeenienantiomeerien frekvenssijakaumat olivat modaalisia (bi- tai trimodaalisia), mikä on viittaus vain muutaman geeniparin kontrollista enantiomeerien pitoisuuden biogeneettisessä säätelyssä.</p> <p>Korrelaatio- ja faktorianalyyysien tulosten perusteella voitiin osa männyn monoterpeeneistä ja niiden enantiomeereistä jakaa biogeneettisiin R- ja S-sarjoihin. R-sarjaan kuuluivat (+)-α-pineeni, (+)-β-pineeni, (+)-kamfeeni, Δ^3-kareeni, sabineeni, α-tujeeni ja terpinoleeni. S-sarjaan kuuluivat (-)-α-pineeni, (-)-kamfeeni, (-)-β-pineeni ja trisykleeni.</p>			
Avainsanat - Nyckelord monoterpeenit, enantiomeerit, <i>Pinus sylvestris</i> L., GC, syklodekstriinit			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe Farmasian laitos, farmakognosian osasto			
Muuta tietoa - Övriga uppgifter			